

TÜRKİYE, 'KÜRESEL FELAKET' İÇİN ÖNLEM ALMIYOR

Sera gazı salımı iki kat arttı

Önder ALGEDİK

Tüketici Der. Fed. İklim ve Enerji Sorumlusu

Her yıl olduğu gibi bu nisan ayında, diğer ülkelerle birlikte Türkiye 2009 yılı sera gazı envanterini kapsayan 2011 yılı raporunu Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Sekreteryası'na iletti. Verilen envantere göre, Türkiye başta karbondioksit olmak üzere toplam sera gazları salımlarını 1990 yılına göre yüzde 98 arttırarak neredeyse iki katına çıkarmış oldu.

İklim değişikliği ile mücadele için yapılan bilimsel çalışmalar, küresel salımların 2050'ye kadar neredeyse onda bire indirilmesini, 2020'ye kadar da yarıya yakın bir azaltım yapılmasını şart koşuyor. Ülkelerin hem Kyoto Protokolü çevresinde yaptıkları azaltım hem de Kopenhag Uzlaşması'ndaki taahhütleri bu hedefin çok uzağında olsa da, Türkiye'nin 2 katlık bir artış yapması durumu daha da zorlaştırıyor. Bu anlamıyla, Türkiye olmadan bir çözüm zor gözüküyor.

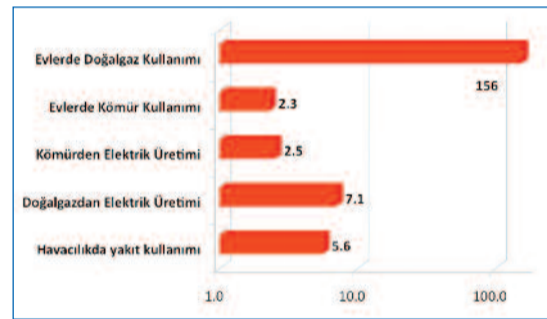
Artışın nedenleri

Türkiye'nin envanterini incelediğimizde, sera gazı salımları içinde atık kaynaklı salımları 3,5 kate çıktığı, enerji kaynaklı salımların ise 2 kat fazla bir değere ulaştığı görülüyor. Fakat burada tüm sektörler incelendiğinde, enerji sektörünün payının yüzde 75 olduğu görülecektir. Bu durumda enerji sektörünü daha dikkatli değerlendirmekte fayda var.

Sadece elektrik üretimine baktığımızda, termik santrallerde kullanılan kömür kaynaklı salımlar 1990 yılına göre 2,5 katına çıkarken, doğalgaz kaynaklı salımlar 7.1 katına çıkmış. Benzer şekilde ulaşım içinde yer alan havacılık sektöründe yakıt kullanımı

kaynaklı salımlar ise 1990 yılına göre 7 kattan fazla arttığı 2009 yılı verileri incelendiğimizde görüyoruz.

Konutlarda fosil yakıt kullanımı ise oldukça çarpıcı sonuçlar veriyor. Konutlarda doğalgaz kullanımı kaynaklı salımlar 2009 yılında 1990'a göre 156 kat artmış durumda. Doğalgaza geçiş ile birlikte kömürün terk edilmesi beklenirken, konutlarda kömür kaynaklı salımlar ise 2,3 katına çıkmış. 2001 yılına kadar konutlarda kömür kullanımı yerini doğalgaza bırakmaya başlamıştı fakat artan vergiler ve yüksek fiyatların insanları kömüre geri dönmeye zorlamış olduğu ortaya çıkıyor. Burada kömür yardımlarının evlerde kullanılan kömürün yüzde 5'i civarında olduğunu hatırlatmakta fayda var. Bu verilerden, evlerde fosil yakıt kullanımının arttığını ve daha enerjisi yoğun evlere sahip olduğumuzu da söyleyebiliriz.

1990 yılı salımlarımız 1 kabul ettiğimizde bazı enerji alt-sektörler salımların 1990'a göre oranı (Algedik)

Türkiye'nin yeri

Kopenhag Uzlaşması ile ülkeler 2020 hedeflerini İklim Değişikliği Sekreteryası'na iletiler. Gelişmiş ülkeler salımlarını azaltabilecekleri hedefleri ortaya koydular. Gelişmekte olan ül-

keler, salım artışını azaltacak hedeflerini, kısaca artıştan azaltım hedeflerini koydu. Güney Kore, Endonezya, Meksika gibi ülkeler 2020 yılında salımlarını yüzde 30'lar seviyesinde azaltmayı bildirirken, Brezilya anlaşma olmasa bile yüzde 38 artıştan azaltım yapacağını belirtti. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler dışında kalan yüksek riske sahip ada devletleri ve az gelişmiş Afrika ülkeleri ise, hiçbir sorumlulukları olmadıkları halde, yapacakları projeleri ya da hedefleri iletiler. Bunlardan Maldivler 2020 için karbon-nötr olmayı hedef olarak açıklarken, Fas, Etiyopya gibi ülkeler ise tek tek yapacakları projeleri ortaya koyarak azaltım potansiyellerini ortaya koydu.

Türkiye, bu süreçte ne aralarında bulunduğu ülkeleri gibi azaltım ne de gelişmekte olan ülkeler gibi artıştan azaltım hedefini "yükümlülük almayaacağı" gerekçesiyle bildirmeyi. Böylece 1992'de görüşülen çerçeve sözleşmesine 2004'de, 1997'de görüşülen Kyoto Protokolü'ne 2009'da katılması gibi 2009'da görüşülen Kopenhag Uzlaşması için de uzun yıllar bir şey yapmadan bekleyeceğinin sinyali verdi.

Böylesi bir politikanın sonucu olarak da, Nisan 2011'de envanteri ileten 42 ülke arasında yine açık ara ile en fazla artış sağlayan ülke oldu.

Türkiye için nasıl bir gelecek?

Türkiye'yi nasıl bir geleceğin beklediği sorusunun cevabını, sadece politikacıların değil bizim de ya-

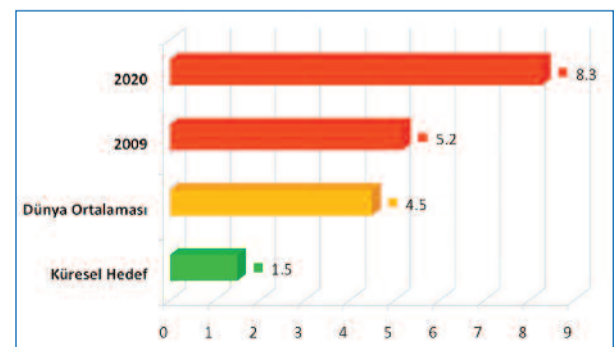
İklim değişikliklerinin en önemli nedeni olarak gösterilen sera gazı salımının artmaması için birçok ülke önlem alıyor. Ülkeler planlamalarını İklim Değişikliği Sekreteryası'na bildiriyor. Açıklanan envantere göre Türkiye'de 2009'dan günümüze kadar sera gazı salımı iki kat arttı. Türkiye'nin vurdumduymaz tavrı, çevrenin daha fazla tahrip edileceğini de ortaya koyuyor.

nıtlamamız gerekiyor.

Öncelikle politik açıdan baktığımızda, gelecekte, Türkiye'nin pozisyonunun bugünden de kötü olacağı ortada. Birincisi, yıllarca savunulan "dünya ortalamasının altında kişi başı salınımımız olduğu" iddiasının artık doğru olmadığı ortaya çıktı. Türkiye'nin kişi başı salımlar bugün 5.2 ton ile dünya ortalaması üstünde. İkincisi ise, bugün için çözüm dünya ortalaması ile bağlantılı olmaktan öte, kişi başı salımlarımızı 2 tonun altına çekip 1,5 ton seviyesine indirmek. 2020'de ise 8.3 ton seviyesine çıkması beklenen salımlar ile yükümlülük almaması süreçlerin dışında kalması uluslararası siyaset açısından sorunlu.

Türkiye'de yaşayanlar açısından ise, durum daha da vahim. Hem daha fosil yakıt bağımlısı bir geleceğimiz olacak, hem de sonuçlarını daha ağır yaşayacağız. Bunun anlamı şu: iklim değişikliğine uyum için can damarı olan derelerimiz talan edilecek, otomobil ve köprü yapmak için daha fazla ağaç kesilecek, ısınma ve soğumaya daha fazla para harcayacak, sel, heyelan, kuraklık ve göç açmazı içinde kalacağız.

Bugün için bilim dünyası atmosferde 393 ppm (milyonda parça sayısı) olan karbondioksit yoğunluğunun artık tehlikeli sınırdan geçtiğini ve hızla güvenli yoğunluk olan 350 ppm'e inilmesi uyarısını yapıyor. İklimin geri dönüşü olmayan noktaya geçtiği an, yaşam aşırı iklim olaylarını olağan yaşadığımız bir forma dönüşecek. Türkiye'nin bu yöndeki katkılarına da değiştirmek bizim elimizde. ■

Türkiye'nin yıllara göre ton olarak kişi başı sera gazı salımları (Algedik)

